

raznarodovalcu našega naraščaja — bodočih odgojvalcev naroda! Sv. Jurij je pokončal požrešnega zmaja, naj bi se našel tudi kak sv. Jurij, ki bi poglal z goriškega moškega učiteljskega bivšega Sokola in sedanjega — Sokolla!

Zborovanje protialkoholne učiteljske zveze

se je vršilo dne 3. t. m. v mali dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani.

Zborovanje je otvoril predsednik **tov. Slapšak**, ki je slikal glavne uničevalce človeškega organizma — alkohol in nikotin — ter povdarjal važnost tega gibanja posebno z ozirom na učiteljstvo. Prodrati ima najprej ta ideja med nami in tem potom bo prodrila med ljudstvom.

Vkljub temu, da se je pričelo zborovanje šele ob 2. in pol uri, udeležba ni bila posebno obila, kar je predsednik posebno konstatiral z ozirom na I. zborovanje te zveze pred letom.

Pozdravljajoč udeležence, je konstatiral, da med letošnjimi udeleženci manjka predsednik »Abstinenta« **g. Kalan**.

Kriva je temu večina S. L. S. v kranjskem deželni zboru, ki je prav čudno stališče, zavzela v deželni zbornici nasproti abstinenčnemu gibanju in vprašanju. Zaradi tega je urednik glasila abstinentov »Zlate dobe«, **g. Kalan**, tudi odložil uredništvo lista in bo moral list prenehati izhajati.

Zaradi tega predlaga predsednik, da naj se pošlje predsedniku »Abstinenta« izjava zborovalcev, v kateri se obžaluje stališče, ki ga je zavzela S. L. S. nasproti temu vprašanju v deželni zboru, se obžaluje, da je odložil uredništvo »Zlate dobe« in predsedstvo »Abstinenta«; naproša se ga, naj se ne odtegne zaradi tega abstinenčni propagandi in gibanju, saj je za njim tudi učiteljstvo, ki obsoja znane tozadevne govore v deželni zbornici.

V debato k temu predlogu so posegli: **katehet Zaplotnik in tov. Ravnikar, Bric in Legat**.

Končno se je izpremenilo izjavo v toliko, da se je ublažila ostrina proti večini v kranjskem dež. zboru.

Poslanec in učitelj **Ravnikar** je opravičeval **dr. Kreka**, češ, da ni tako ostro mislil. Poudarjal je, da učiteljska zastopnika S. L. S., to je on in **Jakilč**, pravzaprav nimata mnogo veljave v klubu in njih mnenje povečini ni avtoritativno, ne v tem in ne v učiteljskih vprašanih sploh!

Nato je predaval **tov. R. Horvat** o temi: »Mladina in alkohol«.

Poleg teh so bile sprejete sledeče

resolucije:

1. C. kr. dež. šol. svet se naprosi, da uvede s prihodnjim šolskim letom redni protialkoholni pouk na ljudskih, meščanskih in vseh srednjih šolah, v prvi vrsti pa na učiteljski.

2. C. kr. dež. šol. svet, oziroma c. kr. dež. vlada prepovej — kakor pred leti glede časopisov — šolski mladini donošati opojne pijače iz gostilne domov ali kamorkoli drugam.

3. Pri izdaji novih učnih knjig naj c. kr. dež. šolski svet pazi, da odpade vsak sestavek, ki hvali ali celo priporoča uživanje opojnih pijač, nasprotno imej vsak po en sestavek, spisane v protialkoholnem smislu.

4. C. kr. dež. šolski svet naj izda ukaz, da obravnavaj učiteljstvo na slehri krajni učiteljski konferenci o abstinenčni šolarjev ter izdaj navodilo za protialkoholni šolski pouk.

Ob peti uri popoldne je zaključil predsednik **Slapšak zborovanje**.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz VI. vodstvene seje Zaveze (25. marca 1912).

1. Društveni izkazi o naročnikih zavezenih listov so se razposlali vsem društvom.

2. Državni poslanec učitelj **Konečny** je sporočil, da je kot poročevalec za presodno § 55. državnega šolskega zakona odložil v šolskem odseku ta mandat, ker je poleg njega samo še vseučiliški prof. **dr. Masarik** za pravično izpremembo te-

ga paragrafa izmed vseh čeških državno-zborskih članov. Sedanjim poročevalec je prof. **Markil**, član »National-Verbanda.« Vse peticije avstrijskih učiteljskih Zvez se postavijo na dnevni red tega šolskega odseka.

3. Tržaškemu, goriškemu, sežanskem, tolminskemu in koprskemu učit. društvu se je odposlal poziv, da osnujejo eno ali pa tri deželna društva za vso Primorsko.

4. Deželni šolski svetom na Štajerskem, Primorskem in Kranjskem so se odposlale prošnje, da naj priporoče v naročbo »Popotnika« za krajine in okrajne učiteljske knjižnice.

5. Državnim klubom: dalmatinskemu, enotnemu češkemu, poljskemu, socialdemokračskemu in »National-Verbandu« se je na poziv dež. poslanca **E. Gangla** poslala prošnja, da se ti klubi zavzamejo za učiteljstvo c. kr. rudniške šole v Idriji, da se to uvrsti v službeno pragmatiko za državne učitelje. Idrijsko c. kr. rudniško učiteljstvo se je namreč pri ureditvi te pragmatike prezrlo. V boljše razumevanje razmer se je klubom predložil »Memorandum« in dodala se je pregledna tabela o prejemkih idrijskega učiteljstva v letih 1874 do 1912. O tem se je obvestil na enak način tudi drž. poslanec **dr. V. Ravnikar**.

6. Dalmatinsko učiteljstvo je naznanilo naši Zavezi, da je ustanovilo poseben list in permanentni odbor, ki imata namen, potezati se za izboljšanje učiteljskih plač.

7. Sestanek naprednih zastopnikov učiteljstva v okrajnih šolskih svetih na Kranjskem je sklican po dež. učit. društvu v Ljubljano na veliko sredo ob dveh popoldne.

8. Dalmatinska učiteljska Zveza je prosila za podatke naših organizacij; predvsem za pravila deželnih učit. društev, tiskarne in posojilnice.

9. Vsa akademična pa tudi druga društva so poslala zahvalo za brezplačno pošiljanje Zvezinih listov.

10. Sklene se pošiljati slov. akad. fer. društvu »Iliriji« v Gorico brezplačno poleg »Učit. Tov.« tudi »Popotnika«.

11. Rok zglasitve za »Vseučiliški tečaj«, ki se vrši letos v velikih počitnicah, naj podaljša odbor »Slov. Šolske Matice« vsaj do binkošti. Isti odbor naj pravočasno preskrbi udeležencem tega tečaja polovično vožnjo po železnicah.

Kranjsko.

Občni zbor »Narodne Šole« se je vršil v sredo, dne 3. aprila 1912, v »Narodnem domu« ob obilni udeležbi članov. Predsednik **tov. Anton Razinger** otvoril občni zbor ter prav iskreno pozdravlja navzoče člane. V svojem govoru omenja, da je društvo popolnoma nepristransko in pri oddaji šolskih potrebščin se ne gleda na to, ali je učenec te ali one stranke, temveč kdo je podpore potreben. (Odobranje.)

Tajnik **tov. Fran Galé** poroča o društvenem delovanju sledeče:

Slavni zbor!

Lanski občni zbor »Narodne Šole« se je vršil dne 18. aprila 1911, v tukajšnjih prostorih. V društveni odbor za leto 1911. so bili izvoljeni vsi stari odborniki, in sicer: **Anton Razinger**, **Dimnik Jakob**, **Gale Franc**, **Kecelj Alojzij**, **Furlan Jakob**, **Gregorin Josip**, **Likar Janko**, **Režek Juraj** in **Trošt Fran** Ksav.

Odbor se je nato sledeče konstituiral, in sicer: **Anton Razinger**, predsednik, **Dimnik Jakob**, predsednikov namestnik, **Gale Franc**, tajnik in **Kecelj Alojzij** blagajnik. Ostali so odborniki.

Pregledniki društvenih računov so bili izvoljeni **Jelenc Luka**, **Sadar Adolf** in **Levec Janez**.

Kar se tiče društvenih dohodkov, so ti ostali neizpremenjeni. Tri glavne dobrotnike šteje naše društvo tudi v preteklem letu, in sicer slavni mestni magistrat s 400 K, **Kmetška posojilnica Ljubljanske okolice** s 100 K in »Obrtno posojilno društvo« z 20 kronami. Te podpore so nam vsako leto gotove in upamo, da nam ostanejo tudi v prihodnje zasigurate ter jim izrekam tukaj zaslužno zahvalo.

Pred zasedanjem deželnega zbora smo se obrnili s prošnjo nanj z motivacijo da obhaja društvo »Narodna Šola« letos 40letnico svojega obstanka in da je eminentno kulturno društvo. Kakor ste čitali gotovo v listih, je to prošnjo toplo zagovarjal deželni poslanec **E. Gangl**, zakar mu bodi na tem mestu izrečena topla zahvala. (Odobranje.) Žal, da so bili vsi argumenti pri naših deželnih očetih »bob v steno« in zavrnili so nam prošnjo brez motivacije. Brez komentara!

Poslali smo tudi prošnjo na Kranjsko hranilnico podprto z istimi razlogi. A nemška gospoda je bila za kulturo slovenskega naroda bolj vneta nego naši slovenski poslanci — in darovali so našemu društvu pri zadnjem obnem zboru dne 21. marca t. l. vsoto 300 kron. (Odobranje.) Za ta velikodušni dar se bo poslala Kranjski hranilnici pismena zahvala. — Tudi letos

so se morala posamezna naročila le s tistimi procenti pošiljati kakor prejšnja leta. **Tvrda M. Tičar** zalaga sedaj v prvi vrsti posamezne šole z **Grubauerjevimi** in **Slatnerjevimi** zvezki. Kdorkoli je naročil kako naročilo, se mu je ustreglo takoj, in preteklo leto ni bilo nikakih reklamacij kakor prejšnje leto pri **tvrdki Kendi**.

Letos obhaja tiho in skromno naše društvo svojo 40 letnico. Najboljši slovenski možje so jo pred 40 leti ustanovili v Idriji v korist naše mladine. Navzlic nasprotstvu, ki jih uživa »Narodna Šola« od nekatere strani, je vendar dokazala svojo življensko moč do današnjega dne in upamo, da se ji bodo v prihodnje vremena zjasnila, ter kličemo v bodočnost: Na mnogaja leta! (Odobranje.)

Blagajnik **tovariš Alojzij Kecelj** poroča o denarnem stanju »Narodne Šole«. Društveno imetje je naraslo za 239 kron 05 vin, proti lanski imetju.

Preglednik računov **tovariš Vendelin Sadar** poroča, da so računi v najlepšem redu in predlaga odboru absolutorij. Sprejeto.

Volj se nato sledeči društveni odbor za leto 1912. Izvoljeni so sledeči tovariši: **Razinger Anton**, predsednik; **Dimnik Jakob**, predsednikov namestnik; **Gale Franc**, tajnik; **Kecelj Alojzij**, blagajnik; **Furlan Jakob** in **Ivan Petrič**, zadnji namesto odbornika **Josipa Gregorina**, ki iz zdravstvenih ozirov ne more več sprejeti odborništva.

Pri slučajnostih se sprejme predlog **tovariša L. Jelenc**, naj se odboru naroči izvedbo izpremembe pravil, ki naj se prihodnjemu občnemu zboru predlože v sprejem. — Predsednik se zahvaljuje vsem članom za obilno udeležbo ter zaključuje nato občni zbor.

Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem«.

Občni zbor se je vršil 3. aprila t. l. dopoldan ob 10. uri v »Narodnem domu« v Ljubljani.

O pomenu društva samega bomo govorili v kratkem obširneje, za danes povdarjamo le, da je društvo nepolitično in stanovsko nestrankarsko. To naj bo omenjeno le z ozirom na lanske ekscese od strani klerikalnih članov učiteljstva, ki so uprizorili lansko leto pravcato demagogijo na občnem zboru, ki je bila pa očitno uprizorjena na škodo razvoja društva samega.

Letošnji občni zbor je otvoril predsednik **tovariš J. Režek**, ki je konstatiral, da je občni zbor sklepčen. Spominjal se je novih umrlih članov društva, nakar so se pričujoči vznavno sožalja dvignili s sedežev.

Tajniško poročilo.

Iz poročila tajnika **A. Keclja** posnemamo le to: **Neobhodno je potrebno, da pristopajo k društvu novi člani, ker le na ta način je mogoča sanacija sedanjih razmer.**

Blagajniško poročilo.

Ker je društvo gospodarsko-dobrodelnega namena, zato je po sebi umevno, da se vse društveno stanje zrcali iz finančnega položaja društva, ki ga posnemamo po poročilu **tovariša J. Furlana**:

Društvo je imelo v 50 letu svojega obstanka 108 članov; podpiralo je 36 vdov, eno dvojno siroto in 33 sirot.

Ker imajo društveniki račun itak v rokah, zato se pečamo samo s primanjkljajem, ki je letos narasel na 967.14 K.

Vzrok primanjkljaja je umrljivost članov, malo pristopajočih članov in vedno naraščajoče število vdov in sirot, ki jih je potreba podpirati.

V debato k računom so posegli tovariši: **Šmajdek, Grmek in Bajc**.

Primanjkljaj se pokrije iz društvenega imetja, ki znaša ob koncu leta 1911 z društvenim inventarjem vred 126.444 K 96 vin.

Račun se je odobrilo in na predlog pregledovalcev računov se je podelilo blagajniku in odboru absolutorij.

Za asanacijo financ.

Z ozirom na vedno naraščanje umrlih članov in z ozirom na vedno večje število vdov in sirot, ki jih mora društvo podpirati, je prišlo društvo do vedno naraščajočega primanjkljaja.

Zaradi teh razmer se je odbor pečal s tem vprašanjem v več sejah in končno predlaga **tovariš Kecelj v imenu odbora** sledeče:

Pri občnem zboru dne 15. IX. 1898 se je soglasno sprejel sledeči predlog: Naše društvo naj obhaja spomin 50letnega vladovanja Njega Vličanstva cesarja **Franc** **Josipa I.** s tem, da se sirotam po očetu podpornina zviša od 25 gl. na 30 gl. (t. i. 50 K na 60 K), sirotam po očetu in materi pa od 50 gl. na 100 gl. (t. i. 100 K na 200 K.)

Predlagatelj namera pa je bila ta, da velja to zvišanje toliko časa, dokler dopušta društveno gnotno stanje.

Ker se pa gnotno stanje zaradi vedno naraščajočega števila vdov in sirot vedno slabša, se je v odborovi seji 8. XII. 1911

sklenilo današnjemu občnemu zboru predlagati:

Dne 15. IX. 1898 leta po občnem zboru sprejeti predlog glede zvišanja podpornine sirotam, naj se prekličie in naj se plačujejo one podpornine, ki so navedene v § 11. pravil.

V debati se je pojasnilo, da velja ta sklep le za naprej, ne pa za iste vdove in sirote, ki so dosedaj prejemale zvišano podpornino. Stori pa se ni ta korak zaradi nehumanitarnega čuvstva, temveč zaradi tega, ker lahko število sirot tako naraste, da bi naraščanje načetja kapitala to močno škodilo društvenemu razvoju.

Predlog je bil sprejet, da se postopa po previdnosti odbora.

Isti poročevalec predlaga, da se ugodni neki prošnji upokojenega učitelja **Jos. Bozje**, ki je odbor sklepom seje 3. III. 1912 priporoča. Sprejeto!

Isti poročevalec naznani, da je prišel še en predlog, a je prišel na odbor glasom pravil prepozno, zaradi česar ga ne more priporočati v razpravo in ga bo vzel v pretres odbor ter poročal o njem prihodnjemu občnemu zboru.

Volitev odbora.

V odbor so bili izvoljeni: **Juraj Režek**, predsednik; **Jakob Furlan**, blagajnik; **J. Dimnik**, **A. Kecelj**, **Fr. Černagoj**, **J. Petrič**, **L. Jelenc**, **A. Likozar**, **J. Žirovnik**, odborniki.

F. Gale, **V. Sadar**, **Fr. Marolt**, pregledovalci računov.

Predsednik izreče nato zahvalo **tovarišu Gregorinu**, ki je neumorno in dolgostrano delal v odboru v korist društva, a se je odpovedal sedaj odborništvu. (Zborovalci so pritrjevali predsednikovi zahvali!) Želel mu je, da bi, če mu na očeh ni mogoče zadobiti več zdravja, ostal še dolgo vrsto let telesno zdrav in krepak. (Ploskanje.)

Po enournem zborovanju je zaključil predsednik občni zbor.

Štajersko

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 14. marca. Navzočih je bilo 30 udov in tovariš **Žiher** iz sv. Križa pri Slatini.

Kakor je znano, ima Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem svoje zborovanje o Binkošti v Ptuj. Kot delegati so bili izvoljeni sledeči udje: tovariši **Ivan Klemenčič**, **Ivan Kaukler**, **Anton Ogorelec** in **Ivan Strelec**.

Majniški izlet odpade, ker zboruje isti mesec Zveza v Ptuj.

Kot 4. točka je bila na vzporedu zopet volitev predsednika, ker je hotel **tov. predsednik**, preobložen z delom odstopiti. Ali ni se mu posrečilo. Hočeš ali nočeš — je moral nazadnje vendar zopet sprejeti predsedništvo, ker so bili zlasti starejši tovariši mnenja, da je najboljši, ako je zastopnik učiteljstva v okr. šol. svetu tudi predsednik učiteljskega društva.

Dan prihodnjega zborovanja naznani tovariš predsednik. Na dnevnem redu bo izprememba pravil, o kateri izvoli vsak član razmišljati.

Na mnogobrojno snidenje!

Politiški pregled.

* **Graška vseučiliška afera v parlamentu.** Poslanec **Biankini** in tovariši so vložili ostro interpelacijo na naučnega ministra **Hussarka** zaradi dogodkov na graškem vseučilišču, odnosno zaradi izjave rektorjeve v zadevi vprašanja o omejitvi posecanja predavanj. Interpelantje zahtevajo, da naučni minister takoj popravi zadevni odlok graškega rektorja, ki dovoljuje samo nemškemu slušateljem posecati takozvane govorniške vaje in ki izključuje slušatelje ostalih narodnosti ter skrbi, da se jamci Jugoslovanom, dokler nimajo svoje lastne univerze, saj prost in svoboden študij na ostalih avstrijskih univerzah.

* **Kulturni „Flottenverein“.** Na dunajski univerzi je priredilo mirovno društvo zborovanje, na katerem je predavala znana nemška propagatorica mirovnih idej, baronica **Suttner**. — Nekateri kulturni ljudje, člani »Flottenvereina«, pa so vdrli s silo v vseučiliško dvorano ter so izkušali zborovanje razbiti. Ostro so demonstriali proti baronici **Suttnerjevi**, očitajoč ji: »Anarhistka!« Končno so zborovalci mirovnega društva izbacili podivjane člane »Flottenvereina« iz dvorane. Sedaj je šele zamogla baronica **Suttnerjeva** pričeti s svojim predavanjem. Priredili so ji navdse iskrene ovacije, in baronica je slednjič izjavila, da se odkrito priznava za anarhistko, če so mirovna stremjenja anarhistična.

* **Strah pred trializmom.** Državno pravdnštvo v Temešvaru je zaplenilo trialistične zemljevide zaloge **Freytag** z Dunaja, ki so po južnem Ogrskem jako razširjeni.

* **Prški Nemci in ljudsko štetje.** Pri zadnjem ljudskem štetju je bilo mnogo Nemcev kaznovanih na 40 K globe, ker so v ljudskoštevno listo vpisali svojo češko služničad za Nemce. Cesarsko namestništvo je sedaj Nemcem kazni odpustilo.